

Adviescommissie ruimtelijke kwaliteit

Jaarverslag 2023

Dantumadiel

hûsenhiem

Voorwoord

Met dit jaarverslag geeft hûs en hiem invulling aan de wettelijke verplichting om eens per jaar te rapporteren over de werkzaamheden van de adviescommissie ruimtelijke kwaliteit in uw gemeente. Dit verslag betreft het kalenderjaar 2023 waarin de advisering nog gebaseerd was op de Woningwet en de Monumenten- of Erfgoedwet. De adviescommissie bestaat uit deskundigen op het vlak van de ruimtelijke kwaliteit en monumentenzorg en is onderdeel van het bredere instrumentarium van de gemeente om vanuit het publieke domein de kwaliteit van de leefomgeving te bevorderen.

Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zal de advisering vanuit hûs en hiem sterker gericht zijn op een integrale benadering van het brede begrip omgevingskwaliteit. Een belangrijke rol is daarbij weggelegd voor de 'nieuwe' Gemeentelijke Adviescommissie Omgevingskwaliteit, waarvan de leden door de gemeenteraad zijn benoemd. In de Verordening op de Gemeentelijke Adviescommissie Omgevingskwaliteit is wederom vastgelegd dat een jaarverslag dient te worden opgesteld.

In de Memorie van Toelichting op de Omgevingswet wordt omgevingskwaliteit als volgt omschreven: 'Omgevingskwaliteit duidt op het belang van aspecten als cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken, stedenbouwkundige kwaliteit en kwaliteit van natuur en landschap. Het gaat daarbij zowel om de menselijke beleving van de fysieke leefomgeving als om de intrinsieke waarden die de maatschappij toekent aan de identiteit van gebieden en aan dier- en plantensoorten.'

Het college van B&W legt aanvragen voor aan de adviescommissie en de advisering richt zich ook tot het college. Beoordeling is gebaseerd op de door de gemeenteraad vastgestelde beleidskaders en criteria. Adviezen van de commissie worden vrijwel altijd opgevolgd, maar het college kán gemotiveerd afwijken. Als er door het college meermaals afgeweken wordt op een specifiek aspect zou dat voor de gemeenteraad aanleiding kunnen zijn om het beleid op dat aspect aan te passen.

In deze rapportage zijn herkenbare rubrieken opgenomen, die als geheel een goed beeld geven van de werkzaamheden van de lokale adviescommissie. In *Het jaar 2023 in vogelvlucht* beschrijven we hoe de commissie in 2023 was samengesteld en te werk ging. In de rubriek *Gemeentelijk beleid* beschrijven we hoe we zijn omgegaan met de door uw gemeenteraad vastgestelde beleidskaders. We ronden af met een samenvatting van de *Aanbevelingen*.

Dit verslag bevat de cijfers over aard en omvang van de aanvragen in uw gemeente, afgezet tegen het provinciale gemiddelde en ten opzichte van 2022 maar staat los van de financiële verantwoording. Voor nadere informatie daarover verwijzen wij u graag naar het algemeen jaarverslag van de gemeenschappelijke regeling hûs en hiem.

Graag gaan wij met u nader in gesprek. Wij stellen het zeer op prijs als u een keer één van de openbare zittingen van de adviescommissie bij kunt wonen. U bent van harte welkom. De commissieleden organiseren ook met genoeg een korte (fiets)excursie met raadsleden om samen te ontdekken en te bespreken hoe we de kwaliteit van de leefomgeving in de gemeente nog beter kunnen beschermen en bevorderen.

Namens uw Adviescommissie Omgevingskwaliteit,

Marc A. Visser,
voorzitter

Het jaar 2023 in vogelvlucht

De Dantumadiel is één van de 17 Friese gemeenten die de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit van hûs en hiem hebben aangewezen als geïntegreerde welstands- en monumentencommissie. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is de naam van deze commissie gewijzigd in Gemeentelijke Adviescommissie Omgevingskwaliteit.

Werkwijze en samenstelling commissie

De adviescommissie ruimtelijke kwaliteit van de gemeente Dantumadiel wordt benoemd door de gemeenteraad en is onafhankelijk van de gemeente, zowel ambtelijk als bestuurlijk. De commissie adviseert het college van burgemeester en wethouders en legt verantwoording af aan de gemeenteraad.

Elke woensdag vergadert de commissie lokaal op het gemeentehuis van de gemeente Noardeast Fryslân. Het jaar 2023 was het laatste jaar van de ambtelijke samenwerking in één organisatie. In principe worden tijdens de vergadering van de lokale commissie alle aanvragen beoordeeld en voorzien van een advies. Toch zijn er aanvragen die een bredere samenstelling dan de twee adviseurs van de lokale commissie behoeven. In dat geval kan een beroep worden gedaan op de breed samengestelde, zogenoemde, centrale commissie die eens in de twee weken bijeenkomt. Deze afweging wordt in de lokale commissie gemaakt. De centrale commissie is multidisciplinair en bestaat naast de architectleden onder andere uit een landschapsarchitect, een cultuurhistoricus, een stedenbouwkundige, een monumentenarchitect en een burgerlid.

De samenstelling van de lokale commissie was in 2023:

- **Voorzitter**
drs. Marloes Eskens
(t/m augustus)
ir. René Bremer
(v.a. september)
- **Secondanten**
1e periode:
ir. René Bremer
ir. Jasper van Zellingen
2e periode:
ir. Johan de Vries
3e periode:
ir. Jasper van Zellingen
drs. Gertjan Timmer
- **Monumentendeskundigen**
drs. Gertjan Timmer
ir. Gerrit Boschloo
drs. Marloes Eskens
- **Gemeentelijke ondersteuning**
Gerrit Stienstra
Bert Jan Hooghiemstra
Lammert Visser
Anton Schinkel
Martin Schoorstra
Erik Mattiesing

Afwijking advisering

Doorgaans wordt het advies door het college gevolgd, toch kunnen er redenen zijn de advisering niet te volgen en (gemotiveerd) af te wijken van de advisering.

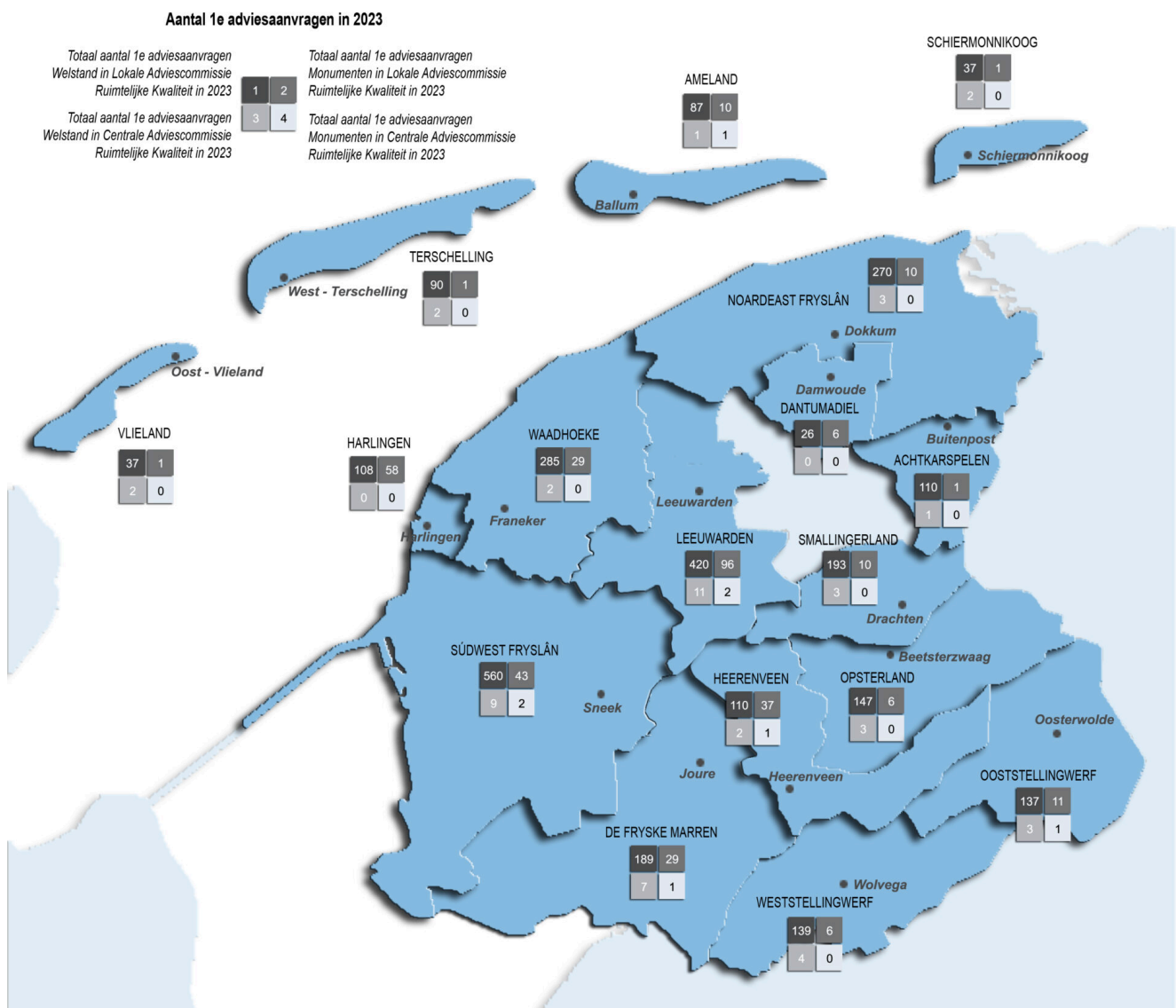
Aanbeveling: De commissie adviseert u om afwijkingen van onze adviezen terug te (blijven) koppelen om goede afstemming te waarborgen tussen de advisering en de beleidsintenties van de gemeente.

Openbaarheid van de advisering

De vergaderingen dienen openbaar plaats te vinden. Niet alleen de adviezen, ook de beraadslaging zelf dient openbaar plaats te vinden. De gemeente geeft hier invulling aan door de aanvragers uit te nodigen en de agenda op de website te publiceren. De vergaderruimte is openbaar toegankelijk door de positie in het gemeentehuis naast de ontvangsthal. De vergadering wordt goed bezocht, niet alleen fysiek maar ook digitaal weten de aanvragers de weg prima te vinden.

2023 in cijfers

De commissie heeft in 2023 in totaal 26 eerste adviesaanvragen behandeld. Dat zijn er 2 minder ten opzichte van 2022. Op de overzichtskaart kunt u zien hoe de aantallen van eerste planbehandelingen over de gehele provincie verdeeld zijn.

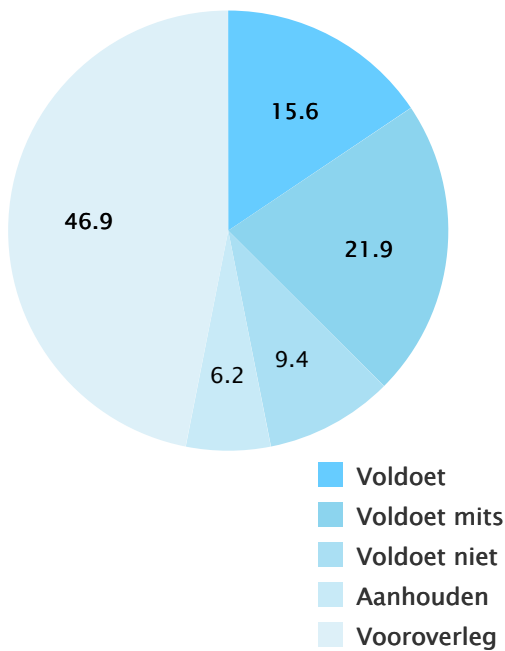

80%

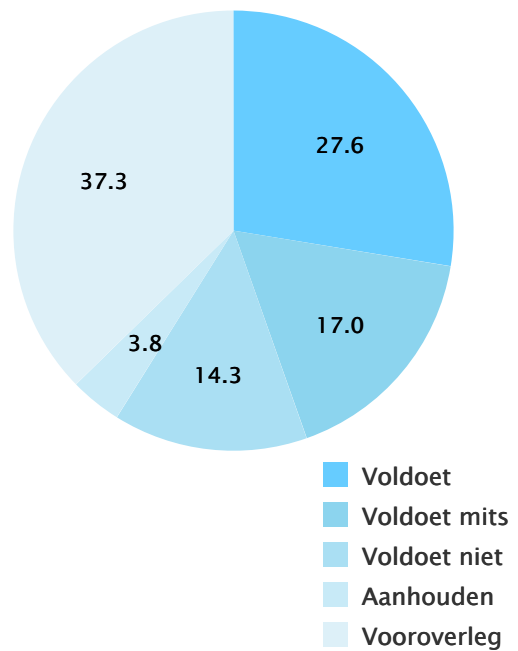
van de formele aanvragen kreeg in één keer een positief of een 'voldoet mits' advies.

Met 32% was de groep aanvragen met een bouwsom tussen € 100.000 en € 250.000 de sterkst vertegenwoordigde categorie.

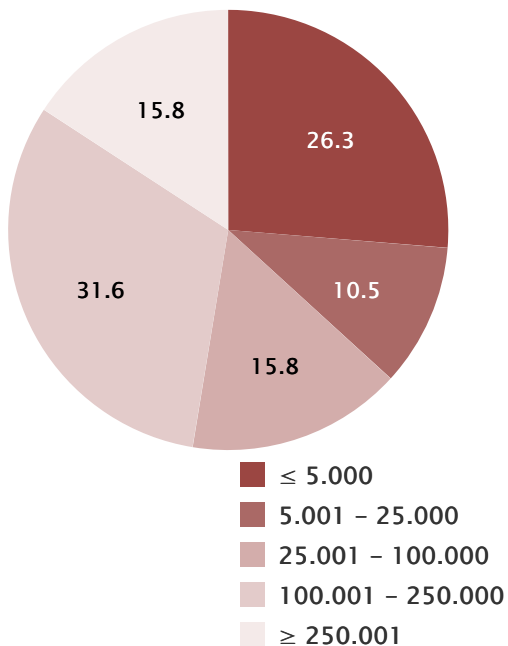
Percentage naar Aard van Advies Gemeente

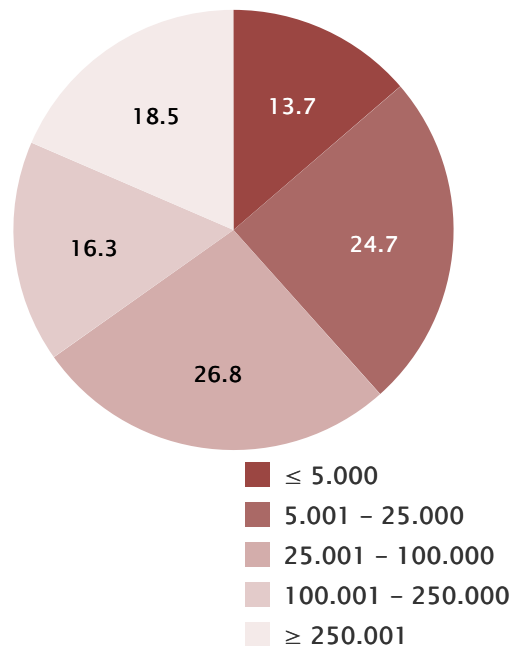
Percentage naar Aard van Advies Provinciaal

Percentage Adviezen naar Bouwsom Gemeente

Percentage Adviezen naar Bouwsom Provinciaal

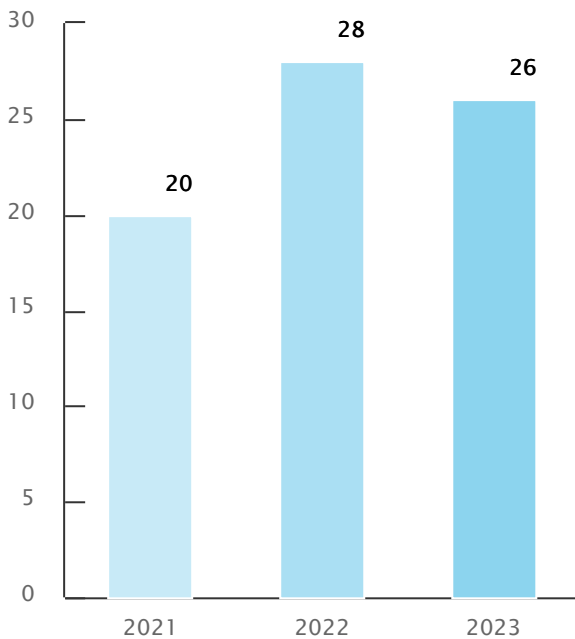

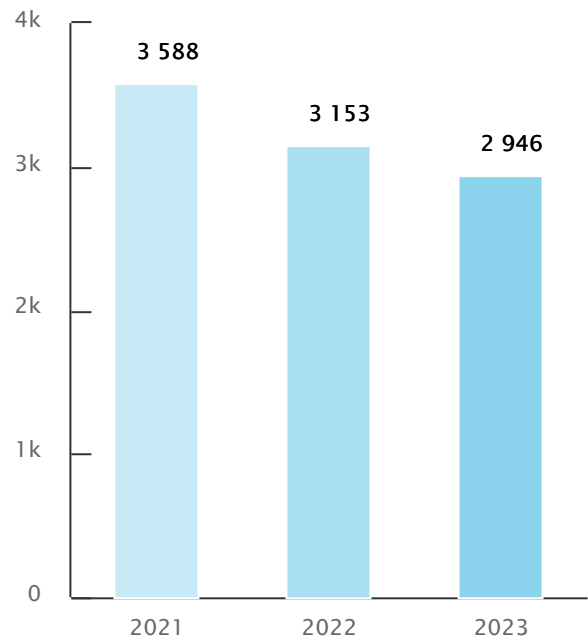
34

planbehandelingen werden in de vergadering toegelicht door de aanwezige initiatiefnemer of de ontwerper. Dit is zo'n 67%.

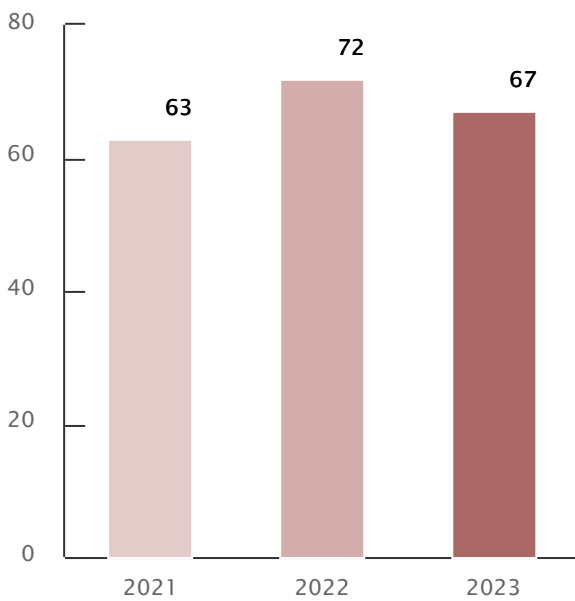
Aantal 1e Adviesaanvragen Gemeente

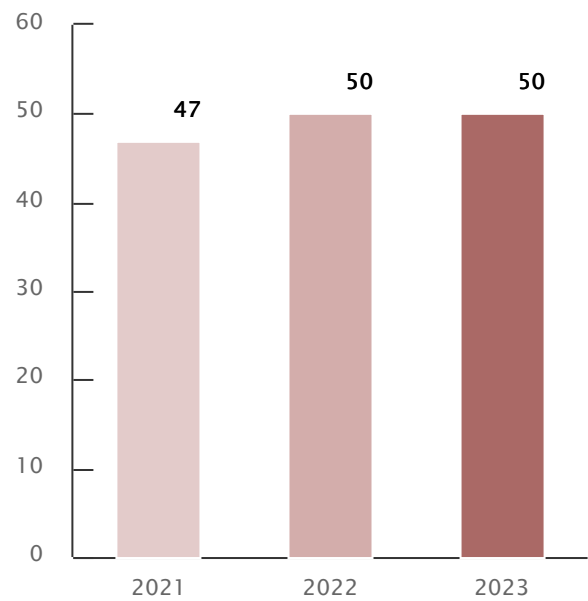
Aantal 1e Adviesaanvragen Provinciaal

Percentage bezoekers Lokale Commissie Gemeente

Percentage bezoekers Lokale Commissie Provinciaal

NIEUWE TABEL

	Dantumadiel			Provinciaal		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
1e welstandsadviesaanvragen	20	28	26	3588	3153	2946
behandelingen/welstandsaanvr.	2,25	2,18	1,62	1,97	2	1,91
1e monumentenadviesaanvragen	3	0	6	313	325	355
behandelingen/monumentaavr.	1,5	0,0	1,5	1,65	1,78	1,76
totaal aantal 1e aanvragen	23	28	32	3901	3478	3301
adviesgelden (x € 1000)	10,1	17,6	7,3	1257	1090	1149,7

TABEL B

	Dantumadiel			Provinciaal		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Voldoet	21,7%	25,0%	15,6%	25,3%	24,6%	27,6%
Voldoet mits	26,1%	14,3%	21,9%	18,4%	17,6%	17,0%
Voldoet niet	21,7%	14,3%	9,4%	14,8%	13,3%	14,3%
Aanhouden	0,0%	0,0%	6,2%	5,1%	5,0%	3,8%
Vooroverleg	30,5%	46,4%	46,9%	36,4%	39,5%	37,3%

TABEL - C

	Dantumadiel			Provinciaal		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
≤ 5.000	12,5%	19,1%	26,3%	19,7%	15,6%	13,7%
5.001 - 25.000	25,0%	5,3%	10,5%	26,2%	27,0%	24,7%
25.001 - 100.000	12,5%	21,1%	15,8%	24,0%	27,6%	26,8%
100.001 - 250.000	37,5%	21,1%	31,6%	13,5%	12,6%	16,3%
≥ 250.001	12,5%	31,6%	15,8%	16,6%	17,2%	18,5%

TABEL D

	Dantumadiel			Provinciaal		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
aantal vergaderingen	50	37	26	506	485	473
percentage plannen met bezoek	63%	72%	67%	47%	50%	50%
plannen met bezoek/vergadering	0,6	1,2	1,3	7,0	7,0	6,6
plannen met bezoek totaal	30	44	34	3558	3412	3134

Gemeentelijk beleid

De commissie beoordeelt de plannen voor bouwwerken op basis van de welstandscriteria. Als het gaat om een monument, wordt beoordeeld of de monumentale waarden van het pand in voldoende mate worden gerespecteerd en brengt de commissie een gecombineerd welstands- en monumentenadvies uit. De advisering vindt steeds plaats binnen de bouwmogelijkheden van de bestemmingsplannen.

Het gemeentelijk beleid

Het gemeentelijk beleid waar de commissie aan dient te toetsen is vervat in de welstandsnota. De gemeente is zeer terughoudend in de welstandstoetsing. Veel vergunningplichtige zaken zijn welstandsvrij en de criteria die er zijn, zijn vaak erg algemeen. Daarbij worden veel zaken in het bestemmingsplan geregeld waardoor de interpretatieruimte verder wordt ingekaderd. Ontwikkelingen naast karakteristieke panden zijn welstandsplichtig. De criteria maken echter veel verwijzingen naar het bestemmingsplan waardoor de werkelijke advisering zeer beperkt is. De meerwaarde van een welstandstoetsing is daarmee ook beperkt. De ruimtelijke afweging is hierdoor bijna geheel verschoven naar het planologische voortraject. Alhoewel wij hier een adviesrol in zouden kunnen vervullen, is deze vraag in het verslagjaar niet aan de orde geweest. Wij kunnen onafhankelijk, deskundig en snel adviseren.

De monumentenadvisering is onderdeel van het werkveld. Ook de redengevende omschrijvingen van monumenten vormt een deel van het beleidskader waar de commissie gebruik van maakt. Mede gelet op de nieuwe wetgeving waarin een transparant proces in een vroeg stadium wordt nagestreefd, bieden wij onze expertise in het voortraject aan. Daarnaast doen wij de aanbeveling de welstandsnota te herzien en de omgevingskwaliteit beter te beschermen.

Aanbeveling: De commissie biedt haar expertise breed aan ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Ook in de vroege fasen van plan- en ontwerpprocessen en ter ondersteuning in de ontwikkelingsfase voor nieuw beleid, zijn wij de gemeente graag ten dienst.

Aanbeveling: Wij bevelen aan om de welstandsnota te herzien en de omgevingskwaliteit beter te beschermen.

Aanbevelingen

In dit jaarverslag hebben we verschillende aanbevelingen geformuleerd. We vatten ze hier nog een keer samen:

De vergaderingen worden goed bezocht door aanvragers. Dit zien wij als positieve ontwikkeling van de afgelopen jaren. De advisering is daarmee veel directer en toegankelijker. Het te hanteren beleid is een weinig sturend instrument. Evaluatie en actualisatie wordt aanbevolen.

- De commissie adviseert u om afwijkingen van onze adviezen terug te (blijven) koppelen om goede afstemming te waarborgen tussen de advisering en de beleidsintenties van de gemeente.
- De commissie biedt haar expertise breed aan ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Ook in de vroege fasen van plan- en ontwerpprocessen en ter ondersteuning in de ontwikkelingsfase voor nieuw beleid, zijn wij de gemeente graag ten dienst.
- Wij bevelen aan om de welstandsnota te herzien en de omgevingskwaliteit beter te beschermen.

Colofon

hûs en hiem
adviseurs omgevingskwaliteit

Johan Willem Frisostraat 1
8933 BN
Leeuwarden

058-2337930
www.husenhiem.nl
husenhiem@husenhiem.nl